



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 150/04-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. septembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. V. T., Neštátna zubná ambulancia, Poliklinika – H., zastúpenej advokátom JUDr. O. Š., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 11 Listiny základných práv a slobôd a porušenia ľudského práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 29. apríla 2004 č. k. 9 Co 295/03-51 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. V. T. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. septembra 2004 doručená sťažnosť MUDr. V. T., Neštátna zubná ambulancia, Poliklinika – H. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. O. Š., Advokátska kancelária, B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok a porušenie ústavných podmienok jeho vyvlastnenia upravených v čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenie jej základného práva na podnikanie upraveného v čl. 35 ods. 1 ústavy a porušenie jej ľudského práva vlastníť majetok upraveného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dodatkový

protokol“) v nadväznosti na porušenie čl. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 11 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 29. apríla 2004 č. k. 9 Co 295/03-51. Sťažovateľka uvedený rozsudok k sťažnosti pripojila a uviedla, že napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 21. júla 2004.

Napadnutým rozhodnutím krajský súd potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) z 5. augusta 2003 č. k. 16 C 226/01-38, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľky proti odporcovi Všeobecnej zdravotnej poisťovni, so sídlom Mamateyova 17, Bratislava, o zaplatenie 120 343,50 Sk s prísl.

Z uvedeného rozsudku okresného súdu, ktorý sťažovateľka pripojila k svojej sťažnosti, vyplýva, že okresný súd argumentoval v jeho odôvodnení tým, že návrh je podaný predčasne vzhľadom na § 34 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z. z.“). Prvostupňový súd ďalej argumentoval, že „... odporca nie je univerzálny nástupca Perspektívy, ale že naň prechádzajú záväzky zrušenej poisťovne za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, aj to iba v tom prípade, ak tieto záväzky nie je možné uspokojiť z majetku zrušenej poisťovne.

Vychádzajúc z druhej vety § 34 ods. 3 zákona súd konštatuje, že záväzky zrušenej poisťovne doteraz na odporcu neprešli, lebo kým nie je ukončený súpis aktív a pasív zrušenej poisťovne, kým nie je ukončená účtovná závierka a nie je vykonaný audit, nie je možné jednoznačne ustáliť, že záväzky nie je možné uspokojiť z majetku zrušenej poisťovne. Táto skutočnosť nebola potvrdená oficiálnym rozhodnutím konkurzného súdu a ministerstvo zdravotníctva dodnes neschválilo účtovnú závierku zrušenej poisťovne. Otázku, či má úpadca majetok a v akej výške, nemôže súd v tomto konaní riešiť ako predbežnú otázku a ani v tejto veci vykonávať dokazovanie. Pred začatím súdneho konania bol na majetok Perspektívy v likvidácii vyhlásený konkurz, v ktorom sa jednak zistí skutočný stav záväzkov úpadcu a skutočný stav jeho majetku a definitívne sa určí, či je možné záväzky zrušenej poisťovne uhradiť z jej majetku“.

Z relevantnej časti napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že:

„Zrušenie a zánik rezortnej poisťovne upravuje ust. § 34 zák. č. 273/94 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní. Zákon č. 151/99 Z. z. účinný od 1. 1. 1999, ktorým bol zmenený a doplnený zák. č. 273/94 Z. z. špecifikoval v ust. § 34 ods. 3 a 4 podmienky prechodu záväzkov zrušenej poisťovne voči zdravotníckym zariadeniam na všeobecnú alebo inú poisťovňu v prípade, že z majetku zrušenej poisťovne nie je možné tieto uspokojiť. Tým bol aj určený čas prechodu záväzkov až po právnom ukončení likvidácie zrušenej poisťovne schválením účtovnej závierky likvidátora ministerstvom zdravotníctva a po prípadnom uspokojení záväzkov a pohľadávok zrušenej poisťovne. Zdroje a čas pre uhradenie záväzkov zrušenej poisťovne vymedzil zákon č. 233/2001 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť od 1. 7. 2001 tak, že záväzky zrušenej poisťovne za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, ktoré prešli do všeobecnej poisťovne alebo do inej poisťovne a ktoré zdravotnícke zariadenie a ďalšie zariadenie v zdravotníctve preukážu, uhrádzajú sa z vymožených pohľadávok zrušenej poisťovne a zo zdrojov ustanovených zákonom o štátnom rozpočte alebo z iných štátom účelovo určených zdrojov do 24 mesiacov od schválenia účtovnej závierky poisťovne ku dňu jej vstupu do likvidácie, alebo do 24 mesiacov od nadobudnutia účinnosti vyhlásenia konkurzu na poisťovňu. Toto ustanovenie bolo novelizované zák. č. 671/02 Z. z. účinným od 1. 1. 2003 tak, že tieto záväzky sa uhrádzajú prednostne z vymožených pohľadávok a ak tieto zdroje nestačia na úhradu pohľadávky, uhrádzajú sa zo zdrojov ustanovených zákonom o štátnom rozpočte alebo z iných účelovo určených zdrojov len do výšky istiny. Záväzky zrušenej poisťovne sa uhrádzajú pomerne. Toto novelizované ustanovenie taktiež upravuje lehotu na uhradenie záväzkov do 24 mesiacov od nadobudnutia účinnosti vyhlásenia konkurzu na poisťovňu.

Perspektíva družstevná zdravotná poisťovňa bola zrušená rozhodnutím Ministerstva zdravotníctva SR zo dňa 1. 7. 1999 č. 3215/199-A, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 17. 7. 1999, ktorým dňom vstúpila poisťovňa do likvidácie. Pokiaľ toto rozhodnutie deklaruje prechod záväzkov zrušenej poisťovne Perspektíva na Všeobecnú zdravotnú poisťovňu okamihu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, toto je v rozpore s ust. § 34 ods. 3 a 4 zák. č. 273/94 Z. z. v znení zák. č. 151/99 Z. z. (nadobudol účinnosť dňa 1. 1. 1999) platnom v čase rozhodovania, z ktorých vyplýva, že k prechodu záväzkov a

pohľadávok môže dôjsť až po zistení likvidátora, že z majetku zrušenej poisťovne nie je možné ich uspokojiť, čo znamená, že k prechodu záväzkov nemôže dôjsť pred ukončením likvidácie poisťovne Perspektíva. Ide o osobitnú právnu úpravu o prechode záväzkov, ktorá neumožňuje pred splnením zákonom stanovenej podmienky požadovať od odporcu plnenie záväzkov za zrušenie zdravotní poisťovne. Preto zákonom upravený prechod práv a povinností nemôže byť určený rozhodnutím orgánu štátnej správy. K ukončeniu likvidácie zatiaľ nedošlo, pretože na majetok poisťovne Perspektíva bol uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. 4. 2001 č. k. 7 K 70/01-30, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 21. 5. 2001 vyhlásený konkurz, v ktorom konaní má urobiť účtovnú závierku správca konkurznej podstaty. Konkurzné konanie zatiaľ nebolo ukončené. Keďže nie je známa výška majetkového zostatku zrušenej poisťovne ani rozsah uspokojených záväzkov poisťovne Perspektíva voči zdravotníckym zariadeniam, nie je možné konštatovať nemožnosť uspokojenia týchto záväzkov z majetku zrušenej poisťovne, tým ani prechod záväzkov na všeobecnú zdravotnú poisťovňu. Poisťovňa Perspektíva ani doposiaľ právne nezanikla, pretože v zmysle ust. § 34 ods. 4, toho času ust. § 34 ods. 7 zák. č. 273/94 Z. z. rezortná poisťovňa zaniká ku dňu výmazu z obchodného registra, ku ktorému nedošlo. Preto u odporcu zatiaľ ide aj o nedostatok pasívnej legitímácie v konaní.

Návrh navrhovateľa bolo aj naďalej potrebné považovať za predčasný napriek tomu, že lehota 24 mesiacov od nadobudnutia účinnosti vyhlásenia konkurzu na DZP Perspektíva už uplynula, nebolo možné opomenúť, že doposiaľ nedošlo k ukončeniu účtovnej uzávierky, bez ktorej vzhľadom na zhora uvedené nemožno stanoviť výšku záväzkov, ktoré prechádzajú zo zákona a nie z rozhodnutia Ministerstva na odporcu a preto zatiaľ nie je možné odporcu zaviazat' na plnenie, na ktorú skutočnosť bolo potrebné pri rozhodovaní prihliadať, keď podľa vyššie uvedených dôvodov nejde o retroaktivitu pri posudzovaní vecí podľa zákona č. 273/94 Z. z. v znení noviel, keď tieto len dopĺňajú a upresňujú podmienky prechodu záväzkov z DZP Perspektíva na odporcu, čas a zdroje na plnenie.“

Podľa právneho názoru sťažovateľky krajský súd v napadnutom rozsudku aplikoval také znenie ustanovenia § 34 ods. 6 zákona č. 273/1994 Z. z., ktoré sa stalo súčasťou tohto zákona až po uplatnení jej práva cestou súdnej žaloby prostredníctvom novelizácie vykonanej zákonom č. 233/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady

Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov, čím „*bol narušený inštitút právnej istoty, s ktorým v právnom štáte úzko súvisí požiadavka zachovania legálne nadobudnutých práv. Vo všeobecnom vyjadrení to znamená, že nikomu nemožno odňať jeho riadnym spôsobom nadobudnuté práva na základe neskoršie vydaného právneho predpisu. Táto požiadavka ako imanentná súčasť právnej istoty sa vzťahuje predovšetkým na základné práva a slobody, ktoré sú v zmysle čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné*“.

Z tohto právneho východiska vyvodzuje sťažovateľka záver, že v napadnutom rozsudku krajský súd interpretoval a aplikoval ustanovenie § 34 ods. 6 zákona č. 273/1994 Z. z. v rozpore s označenými článkami ústavy, Listiny a Dodatkového protokolu.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a po vykonaní dokazovania vyniesol tento nález:

„Zamietnutím návrhu na zaplatenie 120.343,50 Sk s príslušenstvom rozsudkom Krajského súdu Bratislava 9 Co 295/03-51 v dôsledku aplikácie § 34 ods. 6 zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na rovnosť garantovanú čl. 11 Listiny základných práv a slobôd a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy SR, práva na podnikanie zakotveného v čl. 35 ods. 1 Ústavy SR, práva vlastníť majetok upraveného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a k prekročeniu podmienok vyvlastnenia, ktoré sú zakotvené v čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Zároveň došlo aj k porušeniu ustanovenia čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý je vyjadrením princípu právneho štátu.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29. 04. 2004, č. k. 9 Co 295/03-51 sa zrušuje.

Slovenská republika je povinná zaplatiť navrhovateľovi čiastku 30.000,- Sk k rukám navrhovateľa do troch dní odo dňa právoplatnosti z titulu primeraného zadosťučinenia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa názoru ústavného súdu treba sťažnosť považovať za zjavne neopodstatnenú.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu, na relevancii ktorej sa v zásadných aspektoch nič nezmenilo ani zmenou ústavnej úpravy vzťahujúcej sa na individuálnu ochranu základných práv a slobôd, však tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky (*mutatis mutandis* I. ÚS 4/00, I. ÚS 48/00). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02). Inými slovami, právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (napr. I. ÚS 44/03).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť okrem iného nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 122/02).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom všeobecných súdov, teda s ich interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení vo veci sťažovateľky. Podľa názoru ústavného súdu nemožno dospieť k záveru, že by rozsudok krajského súdu bolo potrebné považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Bolo nepochybne v právomoci krajského súdu príslušné zákonné ustanovenia vyložiť. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný, tak aby jeho následkom došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, ktoré sťažovateľka namieta. V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd na tú skutočnosť, že krajský súd potvrdil zamietnutie žaloby

z dôvodu jej predčasnosti. Nedošlo teda k tomu, že by krajský súd považoval nároky sťažovateľky za nedôvodné s konečnou platnosťou, a to ani v tej časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala prisúdenia majetkových sankcií. Preto v tejto časti podľa názoru ústavného súdu je sťažnosť zjavne neopodstatnená.

K namietanému porušeniu čl. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 11 Listiny ústavný súd uvádza, že ich aplikácia sa v individuálnych sťažnostiach viaže na vyslovenie porušenia individuálne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa, a preto požiadavka na vyslovenie porušenia čl. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 11 Listiny bez vzťahu ku konkrétnemu základnému právu alebo slobode sťažovateľa je zjavne neopodstatnená (I. ÚS 34/96).

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (I. ÚS 157/03, I. ÚS 93/04) po jej predbežnom prerokovaní v senáte odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2004